

Konduktív pedagógia dimenziói: Az innováció és a tradíció összefonódása

Kiss Anna

Hári Mária születésének századik évfordulója megállásra késztet bennünket, mély tisztelettel és hálával emlékezünk vissza az ő örökségére.

A számvetés pillanataiban érdemes végiggondolnunk, hogy hol tartunk, hogyan alakíthatjuk át a jövőt, miközben megőrizzük és továbbfejlesztjük azt a hagyatékot, amit kötelességünk megőrizni. Életműve és a személyes emlékek arra inspirálnak minket, hogy átgondoljuk, hogyan segíthetjük elő a mozgássérült emberek önállóságát, társadalmi integrációját, és hogyan építhetjük be a modern technológiát és innovációkat a konduktív pedagógiai módszerekbe.

Hári Mária születésének centenáriuma alkalom arra, hogy reflektáljunk a múltra, és átgondoljuk a jelen kihívásait és lehetőségeit. Ez egy olyan pillanat, amikor elgondolkodhatunk azon, hogy Semmelweis Egyetem Pető András Gyakorló Általános Iskolája, Szakiskolája, Egységes Konduktív Pedagógiai Módszertani Intézménye és Kollégiuma és általában a konduktív pedagógia hogyan fejlődhet és alkalmazkodhat a 21. század változó követelményeihez. A kérdés azért is fontos, hiszen területünkön zajlik a konduktor hallgatók képzésének nagy része is, amely elválaszthatatlan egységet képez az intézmény kollektív MI szerepében.

Nem célunk az olvasónak bemutatni a konduktív pedagógiát tudományos részletességgel a teljes személyiség fejlesztését, amely magában foglalja a motoros, szociális, érzelmi és kognitív képességeket is. Azt a célt, hogy a mozgássérült személyek elérhessék a lehető legnagyobb önállóságot és integrálódhassanak a társadalomba. A célt, amely megfogalmazza az aktív részvételt, a tevékenységekben, a részletekig menő differenciálást, aktivitást a csoportos és egyéni foglalkozásokon, valamint a mindennapi élet kihívásaira való felkészítést.

A konduktív pedagógia nemcsak módszer, hanem egy filozófia, egy szemlélet, amelyet folyamatosan fedezünk fel, szembesülve a legújabb technikai, pszichológiai, pszichopedagógiai, pszichomotoros kutatások eredményeivel, a legújabb technikai vívmányokkal. Módszertani intézményünk nap mint nap találkozik a legújabb társadalmi, szociális, gazdasági, informatikai és környezetvédelmi kihívásokkal, amelyekre válaszolnunk kell.

A teljesség igénye nélkül a következőkben álljon itt egy áttekintés módszertani intézményünk válaszaiból, amelyekben folyamatos a kérdésfeltevés: Vajon ezekkel az újításokkal hűek vagyunk a Pető-féle filozófiához? Az ügy előmozdítói vagyunk? Intézményesített, minden előírásnak megfelelő szerveztünk nem vált-e burjánzó képződménnyé, amely gátolja összességében a megfelelő működést? (Pető 2021, 131.)

Intézményünk filozófiájához továbbra is elválaszthatatlanul hozzátartozik a sérült gyermekek szüleinek és családjainak személyes tanítása, támogatása, amely a korai életkortól kezdve fontos. A korai életkorban elsősorban a szülőt tanítjuk anélkül, hogy saját gyermeke terapeutájává válna.

Pedagógiai Szakszolgálatunkon minden gyermek és család esetében egyéni programtervet dolgozunk ki, amely figyelembe veszi a gyermek speciális igényeit és a család körülményeit. Ez magában foglalhatja a gyermek otthoni környezetének adaptálását, a családi rutinok kialakítását és a szülőkkel való rendszeres kommunikációt. Elkötelezettek vagyunk amellyel, hogy folyamatos támogatást és visszajelzést nyújt-

sunk a szülőknek. Ez magában foglalja a rendszeres értékeléseket, a fejlődés nyomon követését és a szülőkkel való egyeztetéseket. A konduktív pedagógia holisztikus megközelítésének megfelelően a sérült gyermekek szüleinek és családjainak támogatása egy átfogó és integrált megközelítést jelent, amely magában foglalja az oktatást, a tanácsadást, a személyre szabott támogatást és a családcentrikus együttműködést. Ez a támogatás kulcsfontosságú a gyermekek fejlődésében és a családok jólétében.

Csatlakozva a kor követelményeihez, bevezettük a Bayley tesztet, amely a csecsemők és kisgyermekek átfogó vizsgálatát célzó standard diagnosztikus eszköz.

Intézményünkben szülői csoportok és a Gyöngyhalász program fontos szerepet töltenek be a szülők és a családok támogatásában. Ezek a programok lehetőséget biztosítanak a szülőknek, hogy tapasztalataikat megosszák, tanuljanak egymástól, és pszichológusi szakmai támogatást kapjanak. A csoportok segítenek a szülők közötti kapcsolatok építésében, ami fontos a támogató közösség kialakításában. Ez a közösségi támogatás kulcsfontosságú lehet a családok számára a nevelési folyamat során, segíthet a szülőknek, nagyszülőknek, hogy jobban megértsék gyermekeik állapotát, és hatékonyabbá tehetik a mindennapi ellátást és nevelést.

Az intenzív intervallum fejlesztés, korai tanácsadás és gondozás kulcsfontosságú elemek a korai beavatkozásban, különösen a mozgássérült vagy fejlődési zavarokkal küzdő gyermekek esetében. Az intenzív intervallum fejlesztés során a gyermek háromhetes turnusokban szülővel együtt, bentlakásos formában vesz részt az egész napot átívelő konduktív pedagógiai programban, megtartva a hagyományos „mama-csoport” struktúráját. Ez segíthet a gyorsabb és hatékonyabb fejlődésben, különösen a korai években, amikor a fejlődési lehetőségek a legnagyobbak. Az intenzív intervallum fejlesztés célzott intervenciókat foglal magában, amelyek az egyes gyermekek specifikus szükségleteire összpontosítanak, legyen szó motoros képességek, kommunikációs készségek vagy szociális interakciók fejlesztéséről, mindez csoportos keretek, de egyéni, személyre szabott támogatás mellett. A hagyományt továbbvittük és úgy gondoljuk, hogy ez a fejlesztési forma lényegesen megelőzte korát, az 1980-as évek óta szinte változatlan formában lenyűgözően eredményes.

A nevelési tanácsadás keretében a korai életkorban biztosítunk rendszeres egyéni és csoportos konduktív nevelést. A gyógypedagógiai ellátás során már diagnózissal rendelkező gyermekek jönnek rendszeres egyéni vagy csoportos foglalkozásokra.

Az iskolán és a 2019-ben útjára indított szakiskolán törekvésünk a legújabb oktatástechnológiai megoldások és a konduktív pedagógia alapelveinek integrálása, így biztosítva egy hatékonyabb és személyre szabottabb tanulási környezetet.

A Semmelweis Egyetem támogatásával és az RRF-1.2.1 projekt keretében ott tartunk, hogy minden pedagógus és a tanulók felsőtagozattól felfelé rendelkezhetnek lappal, tablettel. A személyes felszereltségen túl minden tanterem okostáblával rendelkezik, tanulóinknak lehetősége van megismerkedni a Python programozással, a 3D nyomtatással, virtuális szemüveg alkalmazásait használhatják.

A robotika, VR (virtuális valóság) technológia, 3D nyomtatás és programozás (különösen a Python nyelv) integrálása a Konduktív Iskola, Szakiskola Pedagógiai Programjába jelentős előnyököt hordoz a 21. századi oktatásban. Ezek a technológiák nemcsak új készségek elsajátítását teszik lehetővé, hanem a kritikus gondolkodást, a problémamegoldást és a kreatív innovációt is elősegítik.

A robotika beépítése az oktatásba lehetővé teszi a diákok számára, hogy megismerkedjenek a mechanikai tervezéssel, elektrotechnikával és szoftverfejlesztéssel. A robotika gyakorlati alkalmazása segíti a diákokat a csapatmunkában, a projektalapú tanulásban és a mérnöki gondolkodás fejlesztésében.

A VR alkalmazása az oktatásban új dimenziókat nyit a tanulásban. Lehetőséget biztosít a diákok számára, hogy interaktív, immerzív környezetben sajátítsanak el új ismereteket, ami fokozza az érdeklődést és a megértést. Például a történelemórákon virtuális időutazásokon keresztül ismerhetik meg a múlt eseményeit, vagy kipróbálhatnak különböző munkakörnyezeteket, így segítve a pályaválasztást.

A *3D nyomtatás* bevezetése lehetővé teszi a diákok számára, hogy megtanulják a digitális tervezést és a gyártási folyamatokat. Ez a technológia elősegíti a tervezői gondolkodást, az innovációt és a fizikai objektumok létrehozásának képességét.

A *Python* egy sokoldalú és kezdőbarát programozási nyelv, amely különösen alkalmas az oktatásra. A Python programozás tanítása fejleszti a logikai gondolkodást, az algoritmikus problémamegoldást és az informatikai alapismereteket. A Python széles körű alkalmazhatósága miatt (webfejlesztés, adatelemzés, mesterséges intelligencia) a diákok számára értékes készségeket biztosít a jövőbeli karrierjük szempontjából.

Mozgássérültjeink számára kevés munkalehetőség áll rendelkezésre, így ezek a technológiai ismeretek segítik őket abban, hogy alkalmazkodjanak a gyorsan változó, technológia-vezérelte világhoz. Emellett elősegíti a diákok kreativitását, problémamegoldó képességét és az élethosszig tartó tanulás iránti elkötelezettségét. „A konduktor feladata pedig, hogy megszervezi a létezést, a gondolkodást a tudást és az utat.” (Pető 2021, 48.)

Megtervezi az egyéni tanulási nyomvonalakat, és nyomon követi a fejlődést, lehetővé téve a tanulók egyedi tempójának és képességeinek megfelelő haladást. A modern oktatási eszközök, mint az interaktív táblák és játékok, motiválók és élvezetessé tehetik a tanulást és a mozgást, aktivitásra készítetnek, a legerősebb motiváló erővel bírnak. Ez különösen fontos a konduktív pedagógia esetében, ahol a motiváció és a pozitív hozzáállás kulcsfontosságú a tanulási folyamatban.

Az online oktatási platformok és távoktatási eszközök lehetővé teszik, hogy a konduktív pedagógia elveit távoli helyszíneken is alkalmazzák, így tágítva a mozgássérült személyek számára elérhető oktatási lehetőségeket.

Az oktatástechnológia segíti a folyamatos visszajelzést és értékelést, amely létfontosságú a tanulási folyamatok hatékonyságának mérésében és a tanulási stratégiák finomításában.

Összességében a modern oktatási innovációk és a konduktív pedagógia ötvözése nemcsak a tanulási folyamat hatékonyságát növelheti, hanem hozzájárulhat a tanulók önállóságának és társadalmi integrációjának elősegítéséhez is.

Hiszünk benne, hogy a legjobb tanulási mód az aktív tanulás, amely a mozgáson keresztül valósulhat meg. A filozófia szerint az egyszerű akarati mozgás, a valamitenni tudás könnyen hatalomérvé válik. (Pető 2021, 18.)

A szakiskolán a KIÉ (Kreatív, Irodai, Életvitel modul) program és a mikrotanúsítványok tervezett bevezetése válasz arra a helyzetre, hogy a nagyon súlyosan és halmozottan sérült tanulóink egyéni tanulási igényei mellett lehetőséget kapjanak hasznos tudás elsajátítására. Célja a tanulók kompetenciáinak fejlesztése, hogy jobban

alkalmazkodjanak a munkaerőpiac változó igényeihez. A program hangsúlyt fektet a gyakorlati tudásra, a kritikus gondolkodásra, az innovatív megoldásokra és a szakmai készségek fejlesztésére. Ezen kívül a KIÉ program ösztönzi a diákokat az önálló tanulásra és a kreatív problémamegoldásra.

A mikrotanúsítványok lehetséges bevezetése azt célozza, hogy rugalmasan szerezhessenek olyan szakmai tudást a nálunk tanuló diákok, amely közvetlenül alkalmazható a munka világában. Mind a KIÉ program, mind a mikrotanúsítványok nagyban hozzájárulnak az egyéni fejlődéshez. Lehetőséget biztosítanak a tanulóknak arra, hogy saját tempójukban, az érdeklődési körüknek és karrier céljaiknak megfelelően fejlesszék tudásukat és készségeiket.

A szakiskola képzési kínálatában az alapozó időszakban a KIÉ program keretei között valósulna meg a Sorstárssegítő munkatárs felkészítése. Olyan embereknek lenne képes segítségnyújtani, akiknek valamilyen fizikai vagy érzékszervi fogyatékosságuk van, és önállóan, a társadalom részeként szeretnének élni. A mozgássérült önszegítő mozgalom célja, hogy a mozgássérült emberek számára olyan lehetőségeket és eszközöket biztosítson, amelyek segítségével önállóan tudnak élni és dolgozni. E mozgalom keretein belül olyan tevékenységeket folytatnak, mint például képzések, tanfolyamok, érdekvédelmi munka, valamint tájékoztató és oktató anyagok készítése. A mozgássérült önszegítő mozgalom célja az is, hogy a társadalom megértését és elfogadását növelje a mozgássérült emberek iránt, és hogy egyenlő esélyeket biztosítson számukra az élet minden területén. A képzés két tervezett modulja az Életvitel és rekreáció, amely betekintést nyújt az ergoterápiás ismeretekbe, a robotika és bionika elérhető vívmányaiba, a kertterápia és a művészetek rekreációs hatásmechanizmusába, illetve a parasportok aktív világába. A másik modul a Sorstárssegítő menedzsment, amelynek fókuszában a kommunikáció (ideértve az AAK-t is), érdekérvényesítés, önismeret (ideértve a sérüléstípusok ismeretét), a szociális és egészségügyi szolgáltatások ismeretét, az önszegítő csoportok létrehozásának lehetőségeit, munkahelyi és továbbtanulási lehetőségek felkutatásának képességét, gazdasági és marketing ismereteket ölel fel.

A kollégiumi életvitel programok és a parasportok jelentősége kiemelkedő a személyes fejlődés szempontjából, fogyatékossággal élő nevelteink esetében. Ezek a programok nemcsak a közoktatást támogatják, hanem hozzájárulnak a diákok szociális és fizikai fejlődéséhez is. A kollégiumi életvitel programok lehetőséget nyújtanak a diákok számára, hogy önállóbbá váljanak, fejlesszék társas kapcsolataikat, és megtanulják kezelni a mindennapi élethez kapcsolódó kihívásokat. Nevelteink tanulhatnak a pénzügyi menedzsmentről, az időgazdálkodásról, a konfliktuskezelésről és az egészséges életmódról és Boldogságóra programokon vehetnek részt.

Létfontosságúak a fizikai és mentális egészség szempontjából a parasportok. Intézményünkben jelenleg a framerunning, kerekesszékes vívás, ergométer, evezés és boccia érhető el. A parasportokban való részvétel elősegíti a csapatmunkát, a kitartást, és a célok eléréséhez szükséges elkötelezettséget, javítva ezzel fizikai állapotukat, önbizalmukat, és társas kapcsolataikat.

Mind a kollégiumi életvitel programok, mind a parasportok fontos szerepet játszanak a diákok szociális és érzelmi fejlődésében. A diákok megtanulják, hogyan működjenek együtt másokkal, fejlesszék kommunikációs készségeiket és erősítsék társas kapcsolataikat, mely a konduktív pedagógiai alap gondolata.

Hári és Pető filozófiája az egyéni fejlődésre helyezi a hangsúlyt. Ebben a megközelítésben kiemelt szerepet kap az egyéni képességek és korlátok felismerése, valamint az egyéni potenciál maximális kiaknázása. A sportban és az életvitel programokban is a cél az, hogy a tanulók a saját tempójukban és képességeiknek megfelelően fejlődjenek, miközben fejlesztik önállóságukat és önbecsülésüket, támogatva, segítve egymást és elismerve egymás sikereit. A közösségi tevékenységek lehetőséget biztosítanak a tanulóknak arra, hogy egymástól tanuljanak, támogassák egymást, és együtt dolgozzanak a közös célok eléréseért. Ezzel eljutva az éntől a MI tudatig, mint egy csapat tagjaként észlelve saját magát. (Pető 2021, 120.)

Az *Ökoiskola* a fenntarthatóságra és a környezettudatos nevelésre összpontosít. A Villányi úti intézményünkben nemcsak a megújult játszótérnek kerti fitness eszközöknek örülhetnek a tanulók, hanem a magaságyások, a kertterápia mozgalmával együtt segítik a funkcionalitást, alkalmazást és a mentális jóllétet. Mindez segít a diákoknak megérteni a környezetvédelem fontosságát, és felelős állampolgárokká válni. Pető filozófiájában jelentős szerepet játszik az ökológia, mint egy áramló folyamat. (Pető 2021, 125.)

A *művészeti szakkörök, a rajz, fotó, színjátás, a művészetterápia, az énekar, a zenedélutánok, az irodalmi délutánok* elősegítik a kreativitást, az önkifejezést és az érzelmi intelligenciát. A művészeti tevékenységek, segíthetnek a diákoknak a stressz kezelésében és az önismeret fejlesztésében, kibontakoztatva a tehetség fogalmát, a saját fizikai aktivitás korlátai között. Pető filozófiájában a művészek teszik lehetővé, mások számára, hogy minden kín ellenére ki tudjanak tartani és az emberlét gyönyörűségét is érezhessék. (Pető 2021, 116.)

A *boldogságórák* a pozitív pszichológiai elvekre épülnek, céljuk a diákok boldogságának és jólétének elősegítése. Ezek az órák olyan készségeket fejlesztenek, mint a reziliencia, az empátia és a pozitív gondolkodás.

Pető egyenesen úgy fogalmaz filozófiájában, hogy az ember humánuma a megélt öröm. (Pető 2021, 87.)

Mindezeket túl a mentálhigiéné és pszichológiai támogatás egyre fontosabbá válik a kamaszkor beköszöntével. Nem tudjuk és nem is akarjuk magukra hagyni a családi tragédiákban, megélt tehetetlenségben, a társadalmi rétegződés fogságában neveltjeinket. Igyekszünk szakemberek támogatásával, iránymutatásával megküzdeni a hétköznapiakban megélt tragédiákat.

Itt említem meg, hogy a segítő szakmákban dolgozó embereket mennyire utoléri a kiégés. Nagyon fontos feltankolni, nemcsak adni, hanem elfogadni a szeretetet, segítséget.

Az *Utazó Konduktori Szolgálat* a Módszertani Intézményünk egyik kiemelkedő szolgáltatása, amely a konduktív pedagógiai elveket terjeszti ki az intézmény falain kívülre is. Ez a szolgálat lehetővé teszi a konduktorok számára, hogy integrált, inkluzív környezet kialakításával, személyre szabott és célzott támogatást és fejlesztést ad a többségi intézményekben, támogatva a szülőt, pedagógust, nevelteket, kidolgozva az utat, eljárást a tanuláshoz, mozgásfejlődéshez vezető lehetőségeket. Az Utazó Konduktori Szolgálat különösen fontos lehet azok számára, akik nehezen jutnak el a Pető Intézetbe, legyen az távolsági, pénzügyi, vagy egyéb akadályok miatt. Ez a szolgáltatás lehetővé teszi, hogy a konduktív pedagógia előnyei szélesebb körben elérhetővé váljanak, és még több család számára nyújthassanak segítséget.

A konduktorok szerepe a pervazív fejlődési zavarokkal (PDD) élő gyermekek fejlesztésében is megjelenik. A pervazív fejlődési zavarok, amelyek közé az autizmus spektrum zavarai is tartozik, egyedi kihívásokat jelentenek, mind a gyermekek, mind a velük foglalkozó szakemberek számára. A konduktív pedagógia módszerei és a továbbképzett konduktorok szakértelme jelentős segítséget nyújtanak ezeknek a gyermekeknek a fejlődésében.

Intézményünkben a belső tudásmegosztás és a szimpóziumok kiemelkedően fontosak a folyamatos szakmai fejlődés és az innováció előmozdítása szempontjából. Ezek a rendezvények és folyamatok lehetőséget teremtenek a munkatársaknak, hogy megosszák tudásukat, tapasztalataikat és legújabb ismereteiket egymással.

Gyakran hívunk külső szakembereket, hogy előadásokat tartsanak fontos, releváns témákban, így az ortopédia, szemészet, gyógytorna, pszichológia, gyógypedagógia és különböző orvosi területekről, ezáltal szélesítve a munkatársak látókörét és elősegítve a szakmai hálózatok bővítését, interdiszciplináris megközelítéseket.

A belső tudásmegosztás és a szimpóziumok intézményünkben fontos szerepet töltenek be a szakmai fejlődés és az intézményi innováció szempontjából. Ezek a tevékenységek elősegítik a legújabb kutatások, módszerek és gyakorlatok megismerését, valamint erősítik a szakmai közösséget és a közös cél elérését a gyermekek fejlesztése érdekében. Csatlakozva Pető és Hári példájához, akik a végsőig tanulmányozták a különböző tudományterületeket, bekapcsolva a konduktív pedagógiászövegébe.

Értelmezésünk szerint a konduktív filozófiának középpontjában a hosszú távú fejlődés áll, amely támogatja a nevelteket és családjaikat abban, hogy a saját képességeiket és erősségeiket felismerve, azokat a legteljesebb mértékben kiaknázzák, figyelve, hogy ne csak a fizikai fejlődést helyezzük előtérbe, hanem az önbizalom és önbecsülés növelésére, valamint a társadalmi beilleszkedés elősegítésére is nagy hangsúlyt fektessünk.

Intézményünk és az oktatási rendszer jövője az integrált, emberközpontú megközelítések felé mozdul, ahol a konduktív pedagógiai elvek és a modern technológiai innovációk ötvözése a fenntarthatóság figyelembevételével egyaránt fontos szerepet játszik. Ezek a megközelítések nem csak a fizikai fejlődést támogatják, hanem a mentális egészség és a jóllét előmozdítását is célozzák, elősegítve ezzel a neveltek teljes körű fejlődését, társadalmi integrálódásuk hatékonyabbá tételét. Reméljük az utat hitelesen folytatjuk, intézményünk a fejlődés színtere, amely képes méltón reagálni a megjelenő kihívásokra. A nevelőképzés és nevelés, vagyis a konduktorképzés és konduktív nevelés szoros kölcsönhatásban továbbra is a társadalmi igények és válaszok hatékony színtere.

Felhasznált irodalom

Pető András (2021): Filozófia. Semmelweis Kiadó, Budapest.